

Adalete Giden Yol

– İ.Sarıçay · 23 Nisan 2013

ADALETE GİDEN YOL

Adalet; hakkın gözetilmesi, haklı ile haksızın ayırt edilmesi anlamına gelir. Adalet kavramı temelde hukuk kurallarına uygunluğu içerir.

Adalet, “suçlunun evet ben bu cezayı hak ettim, mağdurun da evet ben hakkımı aldım, suçlu da cezasını buldu” dediği sonuçtur.

Adaleti ayakta tutmak ve adaletli olmak, kişisel anlaşmazlıklarda, özellikle şahitliklerde en yakınların dahi olsa doğruları söylemekten kaçınmamaktır.

Haksız kazanç elde edenlerin, ölçü ve tartıda hile yapanların, yalan dolanla mal satıp insanları aldatanların, hırsızlık yapanların, yaşam hakkına son verenlerin, başkalarının hakkını gasp edenlerin, suçlunun güçlü, mağdurun sahipsiz olduğu bir toplumda adaletten bahsetmek mümkün değildir.

Adaletin olmadığı yerlerde ve toplumlarda ne huzur, ne barış, ne güven, ne de refah vardır. Tarihte birçok toplum ya da devlet adaletsizlikler yüzünden yıkılmış ve tarihin tozlu sayfalarında yerini almıştır. Onun için “Devletin temeli adalettir” denilmiştir.

Kişi, gurup ya da toplumlara olan kin ve nefret, hakkın haklıya iadesini yani adaleti maalesef çok defa engellemektedir. Aslında kişilere ya da bir topluluğa duyulan kin ve nefret insanı adaletsizliğe sevk etmemelidir.

Bizim kültürümüzde yer alan şu prensip adalete giden yolun temel taşıdır. Bu prensip “Kendin için istediğini başkaları için de istemeye” ya da tersinden söyleyecek olursak “Kendin için istemediğini başkaları için de istememeye” dayanmaktadır.

Bunu günlük hayatımızda da şöyle kullanırız. “Kendine yapılmasını istemediğin bir davranışı başkasına yapma.” Yani burada empati ölçüsünü hiçbir zaman unutmamak gerektiği hatırlatılmaktadır.

Cuma hutbelerinde okunan “Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, yakınlarla yardım etmeyi emreder.

Hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. Düşünüp tutasınız diye size böylece öğüt verir”(Nahl 16/90) ayeti adaletin önemine işaret etmektedir.

Yine bir başka ayette “Şu bir gerçek ki, Allah size emanetleri, onlara ehil olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor...”(Nisa 4/58) denilmektedir.

Adalet ile ilgili tarihimizdeki örnek bir olayı anlatarak yazımıza son verelim. Anlatacağımız olay Fatih sultan Mehmet ile bir Rum mimar arasında geçer. Olay şöyledir.

Fatih Sultan Mehmet Üsküdar da bir cami yaptırmaya karar verir. Camii yapılırken kullanılacak mermer sütunları konusunda Rum mimar ile Fatih arasında bir anlaşmazlık çıkar.

Rum mimar, caminin sütunlarını yaparken mimariye uygun olması gerekçesi ile Fatih'in istediği şekilde değil de kendi düşüncesi doğrultusunda yapar.

Bunu gören Fatih çok öfkelenir. Rum mimarın, caminin estetiğini bozmak için maksatlı olarak böyle yaptığını düşünerek onun elini kestirir.

Eli kesilen Rum, Fatih'den davacı olmak için kadıya giderek şikâyetinde bulunur. Kadı Rum mimarı

dinledikten sonra bilirkişi heyetinden bu meseleyi araştırmalarını ister. Araştırma ve inceleme sonucunda tespit edilir ki: Rum Mimar, caminin estetiği bozulsun diye değil, mimariye uygun olur diye öyle inşa etmiştir.

Gün gelir Fatih sanık sandalyesine oturur ve yargılanır. Neticede Fatih haksız bulunur. Mahkemeden kısas'a kısas yapılması kararı çıkar. Yani Rum mimarın elini kestiren Fatih'in de eli kesilecektir. Rum mimar kararı duyunca çok şaşırır. Nasıl olurda bir çağ açıp kapatan ve dünyaya meydan okuyan bir padişahın mahkemece elinin kesilmesine karar verilir. Hem de benim gibi bir gayrimüslimin şikâyeti üzerine der.

Ancak Fatih büyük bir teslimiyetle verilen hükme "şeriatın kestiği parmak acımaz" diyerek boyun eğer. Bu hüküm üzerine Fatih kadıya dönüp kılıcını göstererek şöyle der.

"Ey kadı efendi! Eđer ben padişahım diye benden korkup haksız olduğum halde lehime hüküm verseydin, řu kılıcımla başını uçururdum!"

Bunun üzerine Kadı Hızır Çelebi'de hemen yanı başındaki topuzu göstererek:

"Sultanım! Şayet sende ben Padişahım deyip bu mahkemeye saygısızlık etseydin, řu topuzla kafanı parçalardım" der.

İşte adalete giden yol, fakir ile zengin, güçlü ile güçsüz, kuvvetli ile zayıf, velhasıl kelim mevki ve makamı ne olursa olsun insanlar arasında ayırım yapmayan, hakkı hak sahibine teslim etmekten başka bir şey değildir.